

Social- og ældreminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Samrådsspørgsmål Q om unge med diagnoser som autisme
Dato / tid	d. 29. september kl. 10:30-12:00
Sted	Børne- og Undervisningsudvalget
Talens varighed	Ca. 10 minutter til hver minister
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål Q
Publikum og programpunkt	Børne- og Undervisningsudvalget

Samrådsspørgsmål Q stillet efter ønske fra Anni Matthiesen (V) og Marlene Ambo-Rasmussen (V):

"Ministrene bedes redegøre for, hvordan regeringen vil sikre, at børn med diagnoser som eksempelvis autisme og deres forældre ikke behandles uretmæssigt i deres møde med det kommunale system. Socialministeren bedes herunder oplyse, hvordan ministeren vil sikre, at børn med diagnoser som eksempelvis autisme ikke på fejlagtigt grundlag tvangs fjernes fra deres forældre, og om ministeren mener, at Ankestyrelsen lever op til sin eksistensberettigelse, når kun ganske få sager på socialområdet får klagedomedhold? Børne- og Undervisningsministeren bedes oplyse, hvordan ministeren vil forhindre, at børn med diagnoser som eksempelvis autisme diskrimineres i skolesystemet og ikke blot afvises på baggrund af deres diagnoser? Ministeren bedes herunder forholde sig til, hvordan børn med diagnoser får tilbudt et skoletilbud, der passer til netop dem og deres behov."

Det talte ord gælder

Børne- og Undervisningsministeren taler først. Derefter får ministeren ordet.

Hovedbudskaber

1. Indledning

Tak til formanden, og tak til samrådsstillerne– og tak for at jeg må komme her i udvalget. Det er jo et vigtigt emne, der bliver sat fokus på i dag om børn med diagnoser som autisme og deres behandling i det kommunale system.

Jeg vil gerne starte med at understrege, at jeg selvfølgelig tager stærkt afstand fra trusler om anbringelse, når forældre kommer til kommunen og anmoder om hjælp – det er fuldstændig uacceptabelt, hvis det finder sted. Det skal bare gøres fuldstændigt klart fra start. Det hører ingen steder hjemme.

Jeg har en klokkeklar forventning om, at kommunerne varetager deres opgaver korrekt og opfylder deres forpligtelser.

Det gælder både helt generelt og på handicapområdet, hvor de, der har brug for det, skal have den hjælp og støtte, de har behov for og krav på efter lovgivningen.

Jeg har også en forventning til, at kommunerne sikrer en god og respektfuld dialog med børn og unge med for eksempel autisme og deres forældre. Det er det helt grundlæggende.

2. Rammerne for tvangsanbringelser

Hvad angår samrådsspørgsmålet om anbringelser, vil jeg understrege, at når vi taler om sager om anbringelse uden for hjemmet – ikke mindst sager, hvor anbringelsen sker uden samtykke – så er det jo altid nogle meget svære sager.

Jeg vil også gerne i forlængelse af samrådsspørgsmålet påpege, at der er meget lang vej fra, hvis der skulle falde en trussel om anbringelse – og det er fuldstændig forkert, hvis der falder sådan en trussel, det må ikke forekomme. Men derfra og så til den situation, at et barn faktisk anbringes.

De fleste forældre, kan løfte opgaven med at passe godt på deres børn, men der kan også være sjældne situationer, hvor forældrene af årsager knyttet til dem eller til barnets tilstand ikke kan varetage omsorgen for barnet eller den unge eller ikke kan sikre barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

For at beskytte børnene i de helt sjældne tilfælde har kommunerne adgang til at træffe visse afgørelser over for

barnet og forældrene. Herunder at anbringe barnet uden for hjemmet uden at forældrene har samtykket til det.

Og fordi, der er de muligheder, så er anbringelsesområdet også kendetegnet ved at være stærkt reguleret. Både af hensyn til børnene, men også af hensyn til at beskytte retssikkerheden for både børn og forældre.

3. Reglerne om anbringelse uden samtykke

Der er efter servicelovens regler klare kriterier for, hvornår en kommune kan anbringe et barn uden for hjemmet uden samtykke.

Først og fremmest er de her indgribende afgørelser om at anbringe et barn uden for hjemmet baseret på et solidt fagligt grundlag.

Forud for en anbringelse skal kommunen sikre sig at afdække alle udfordringer, som har betydning for et barn, og herunder også, om udfordringerne kan skyldes en potentielt uopdaget funktionsnedsættelse, og om de derfor kan afhjælpes gennem støtte til barnet og til familien.

En anbringelse uden samtykke kræver, at der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Og der skal være en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges ophold i hjemmet.

Det er indgribende at anbringe et barn uden samtykke, og derfor er der, som sagt, også nogle klare retssikkerhedsmæssige garantier.

For det første træffes afgørelsen af kommunens børn og unge-udvalg, hvor der sidder en dommer for bordenden.

Det er altså ikke en beslutning, der træffes af den enkelte sagsbehandler, men af børn og unge-udvalget, som består af to medlemmer valgt af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer, en dommer og to 2 pædagogisk-psykologisk sagkyndige.

Afgørelsen fra børn og unge-udvalget kan påklages til Ankestyrelsen af sagens parter – det vil sige forældremyndighedens indehaver og barnet eller den unge, der er fyldt 12 år.

Ankestyrelsen foretager i de sager, altså dem, der påklages, en fuld prøvelse af, om der er grundlag for anbringelsen uden for hjemmet uden samtykke. Det vil sige, altså det her med fuld prøvelse, at Ankestyrelsen både kan foretage en retlig efterprøvelse af sagerne og en prøvelse af det skøn, som er foretaget i sagen af børn og unge-udvalget.

Ved behandling af klagesagen gælder der en række særlige krav af hensyn til barnets bedste og retssikkerheden for barnet og forældrene.

Det indebærer bl.a., at sagens parter har ret til gratis advokatbistand under klagesagens behandling.

Når Ankestyrelsen har behandlet sagen, kommer styrelsen med sin afgørelse.

Ankestyrelsens afgørelser i tvangsmæssige anbringelsessager kan så efterfølgende kræves forelagt for byretten. Man kan altså efter at have klaget til Ankestyrelsen og fået en afgørelse her også få sagen for retten og få en domstol til at se på, om grundlaget for tvangsanbringelsen er i orden.

Under sådan en retssag gælder parternes ret til gratis advokatbistand også.

Og barnet har til enhver tid ret til en bisidder, der kan støtte og hjælpe barnet.

4. Vi arbejder på at styrke retssikkerheden

I regeringen er vi optagede af retssikkerhed og af, at borgeren får en rigtig afgørelse første gang.

Vi har over de senere år gjort en række ting for yderligere at styrke retssikkerheden og forbedre afgørelsesgrundlaget i anbringelsessager:

Først blev der i 2020 indført krav om, at kun autoriserede psykologer kan lave forældrekompetenceundersøgelser. Det indebærer bl.a., at psykologerne, som gennemfører de her undersøgelser, er underlagt Psykolognævnets tilsyn.

Socialstyrelsen udgav i 2021 retningslinjer for udførelsen og anvendelsen af forældrekompetenceundersøgelser med henblik på at sikre kvaliteten og en ensartet praksis i brugen af undersøgelserne i landets kommuner.

For at højne kvaliteten i kommunernes sagsbehandling og styrke retssikkerheden har regeringen også sammen med aftalepartierne bag social, sundheds- og arbejdsmarkedsreserven fra sidste år afsat 112 mio. kr. til i en fireårig periode at styrke retssikkerheden og kvaliteten i sagsbehandlingen og tilliden mellem borger og myndighed på handicapområdet.

To af de initiativer, som de 112 mio. kr. skal finansiere, er en udvidelse af både de lange analyse- og udviklingsforløb og de korte læringsforløb i taskforcen på handicapområdet.

Kommunerne får altså nu større mulighed for at få et langt analyse- og udviklingsforløb på f.eks. børnehandskapsområdet med taskforcen med det formål at få løftet kvaliteten i sagsbehandlingen.

Ud over de 112 mio. kr. har regeringen med aftalepartierne bag social, sundheds og- og arbejdsmarkedsreserven fra sidste år også afsat 5 mio. kr. til en samlet retssikkerhedsundersøgelse, som skal give et billede af de områder på handicapområdet, hvor kommunerne er mest udfordrede i forhold til overholdelsen af gældende lovgivning.

Derudover får børn og unge med den kommende Barnets Lov flere rettigheder, og det bliver tydeliggjort, at barnets bedste altid skal være i centrum for kommunernes sagsbehandling og de indsatser, der sættes i værk.

Det skal bl.a. ske ved at understøtte, at sagsbehandlerens tid bruges rigtigt – og primært på dialogen med barnet og forældrene.

I barnets lov tydeliggør vi også, at kommunen i vurderingen af sagen blandt andet skal forholde sig til, om støttebehovet er helt eller delvist begrundet i nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Desuden er vi opmærksomme på at få tydeliggjort målgruppen af børn og unge med handicap i lovforslagets bemærkninger – altså det, som er den nærmere forklaring af lovens indhold og formål.

Her understreger vi vigtigheden af, at kommunen er opmærksom på målgruppens særlige forhold - ikke mindst i forhold til at det, vi vel kan kalde "usynlige" handicap som fx autisme bliver opdaget og håndteret rigtigt.

I samarbejde med Socialstyrelsen og en række kommuner har der fra 2020 til 2021 været en afprøvning af to modeller for bedre koordinering af sagsbehandlingen i kommunerne. Modellerne har haft et særligt fokus på inddragelse af børn og forældre og på at skabe koordinering, sammenhæng og fleksibilitet i indsatserne til børn og familier.

En evaluering fra sidste år viste rigtig gode resultater for familierne, og derfor er jeg også glad for, at vi i fællesskab har besluttet at afsætte midler til yderligere at udbrede af de her modeller i år, næste år og i 2024.

5. Ankestyrelsen

Hvad angår spørgsmålet i samrådsindkaldelsen om Ankestyrelsen, så er jeg ikke enig i præmissen om, at Ankestyrelsens eksistensberettigelse kan måles på antallet af sager, som Ankestyrelsen omgør.

Jeg så allerhelst, at kommunerne traf den rigtige afgørelse i første omgang, og derfor må målet jo være, at Ankestyrelsen omgør så få sager som muligt.

Ankestyrelsens formål og eksistensberettigelse er at sikre borgernes retssikkerhed ved at give borgerne mulighed for at påklage kommunens afgørelse – og altså at få kigget sin sag igennem igen af en anden instans.

Udover det, så har Ankestyrelsen også en vigtig funktion i at hjælpe kommunerne til at lave en bedre sagsbehandling – og altså i sidste ende sikre at flere borgere får den rigtige afgørelse første gang.

Jeg er så desværre heller ikke enig i, at Ankestyrelsens omgørelsesprocenter er lave. Der er fortsat alt for mange sager, hvor kommunen ikke træffer den rigtige afgørelse første gang.

Og det er jo bl.a. derfor vi i fællesskab, i hvert fald nogen af os, har iværksat en række initiativer til styrkelse af retssikkerheden, så børn med eksempelvis autisme får den rigtige behandling og den rette hjælp og støtte.

Tak for ordet.